

[Per Stig Møller]

Nu er det heldigvis ikke sådan, at vi med denne rapport starter ved år nul. På en række områder var vi og den øvrige verden i fuld gang, længe inden rapporten forelå, og den bekræftede, at vi arbejder i den rigtige retning.

Brundtland-rapportens hovedtema er den grundlæggende forbindelse mellem miljø og udvikling. Et væsentligt element er i denne forbindelse kvindernes rolle i udviklingsprocessen, thi de bærer ikke mindst, måske især i ulandene, værdierne videre og er således dem, hvorigennem forandringen må gå.

På begge punkter havde Danida allerede sat ind, før rapporten forelå. På styrelsesmøder i 1986 fik disse to emner stigende opmærksomhed, som vi kan læse det i beretningen for året 1986, der peger på, at man har fået kvindeaspektet inddraget i landeprogrammerne, og der er nu også kommet flere projekter med kvinder som direkte målgruppe, ligesom vi kan konstatere, at OECD's komité for udviklingsbistand nu reviderer retningslinjerne for bistandsorganisationernes beskæftigelse med kvinders rolle i udviklingsprocessen, et arbejde, der koordineres af Danmark.

Hvad hovedtemaet, miljø og udvikling, angår, argumenterer Danida nu over for modtagerlandene for miljøaspekternes betydning for den nationale udvikling, og vi kan af de konkrete bevillinger se, hvor stor en rolle netop miljøbevarelse og miljøforbedringer spiller, ikke mindst for bistanden til landene syd for Sahara.

Regeringen har i øvrigt under sit formandskab i EF i 1987 gjort miljø og bistand til et prioriteringsemne for at få miljøhensyn indarbejdet i hele feltet af EF's udviklingsaktiviteter.

Miljø er jo mere end natur. Det er også det miljø, vi selv skaber, hvorfor Danida med god grund er i gang med at inddrage arbejdsmiljøet, og det nyskabte menneskerettighedscenter har som en af sine opgaver at se på menneskerettighederne i de lande, vi fortrinsvis giver ulands-hjælp. Her må det ud over de politiske og åndelige rettigheder også dreje sig om de kulturelle rettigheder, et problem, Brundtland-rapporten mere kortfattet har været inde på, men som er nok så alvorligt.

Eksempelvis må urfolkene have ret til at opretholde deres kultur og vælge en anden udvikling end den, verdensøkonomien tilsiger. Det dejer sig gerne om gamle kulturer, der i årtusinder

har levet i balance med det miljø, som mange udviklingsstater nu rydder for at skaffe sig større indtægter. Jeg tænker her på nomaderne og på folkene i regnskovene, der tvangsforflyttes eller fordrives, for at centralregeringerne kan få deres skove hugget om – til fare ikke alene for de stedlige kulturer, men for hele verdens miljø og de uerstattelige plante- og dyrearter, der med ukendt og langsigtet skadevirkning ombringes.

Det haster med en holdbar løsning for skovene og deres beboere. Ønsker disse at leve uden for den økonomiske vækst, så lades de ikke i fred, medmindre de lande, der fælder og eksporterer deres skove, får en vækst, der gør skovfældningen overflødig eller stærkt begrænset. Af såvel humane som sociale og udviklingsmæssige grunde må de fattige landes økonomiske og udviklingsmæssige problemer løses.

Derfor arbejder Verdensbanken, de regionale udviklingsbanker og Den Internationale Monetære Fond alle på at påvirke de fattigere lande til at føre en ny økonomisk politik, som især ændrer forholdene for landbrugerne og forholdet mellem de meget store offentlige sektorer og den meget begrænsede skatteevne og faldende eksport.

Hvor rådene er fulgt, har vi heldigvis meget hurtigt set en udvikling i den rigtige retning. Denne gunstige udvikling har allerede sat sig spor i GATT, hvor landbrugsvarer og serviceydelser nu inddrages i forhandlingerne, og hvor den omtalte tekstilproduktion forventes at blive taget ud af multifiberaftalen, således at den undtages fra restriktioner og dermed øger udviklingslandenes eksportmuligheder.

Hvad der i begyndelsen ligner tilsætning, vil siden vise sig at blive øget omsætning. Målet for udviklingshjælpen er overalt at bringe de fattige og fattigere lande ind på et spor, der gør det muligt for dem at forbedre de sociale forhold og selv klare udviklingsproblemerne. Dette er f.eks. filosofien i Loméaftalerne. Forudsætningen herfor er, at industrilandene ikke lukker sig inde bag fæstningsmure, hvorfra de udsender lidt hjælp for at holde katastroferne fra døren, men indgår i et vekselspil, som på lang sigt også er til gavn for dem selv, fordi verdensmarkedet derved bliver større og den globale økonomi sundere. Det er f.eks. filosofien bag Uruguay-runden.